

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 71/2025-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného FAKTOR Legal, s. r. o., Bárdošova 2/A, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I v konaní sp. zn. B2-4T/110/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní sp. zn. B2-4T/110/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B2-4T/110/2018 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 500 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava I **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 10. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B2-4T/110/2018. Žiada priznať mu finančné zadost'učinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 71/2025-12 zo 6. februára 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť v celom rozsahu na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská a sťažnostná argumentácia

3. Napadnuté konanie vedené pred mestským súdom, v ktorom je sťažovateľ obžalovaným z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, začalo podaním obžaloby 24. októbra 2018. Vo veci bol 30. septembra 2021 vyhlásený rozsudok, ktorý však bol zrušený v odvolacom konaní. Napadnuté konanie tak trvá vyše 6 rokov, pričom sťažovateľ je trestne stíhaný už celkovo vyše 8 rokov.

4. Sťažovateľ namieta, že v napadnutom konaní dochádza k zbytočným priesťahom. Podľa sťažovateľa prejednávajúca vec nie je natoľko zložitá, aby to odôvodňovalo viac ako 6 rokov trvajúci súdny proces. Svojím správaním nezavinil predmetnú dĺžku konania, keďže počas jeho priebehu sa nesprával obštrukčne ani sa nevyhýbal trestnému stíhaniu.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Mestský súd vo svojom vyjadrení uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov v napadnutom konaní a vytkol, že sťažovateľ nevyužil všetky prostriedky nápravy, keď jednak nepodal sťažnosť predsedovi súdu na priesťahy v konaní, no najmä nevyužil účinný prostriedok nápravy v podobe sťažnosti na nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku.

6. Tiež uvádza, že v napadnutom konaní konal bez priesťahov, v období od 23. mája 2024 do 6. marca 2025 bolo v predmetnej veci nariadených 6 termínov hlavného pojednávania, pričom nejde o väzobnú vec. Podľa mestského súdu sám sťažovateľ svojím správaním, či už na začiatku konania, kedy sa konania nezúčastňoval a bolo potrebné zabezpečiť jeho prítomnosť na hlavnom pojednávaní vydaním príkazu na zatknutie, alebo aj v ďalšom priebehu konania, kedy opakovane navrhoval odročiť termín hlavného pojednávania, sa snaží oddialiť rozhodnutie vo veci samej.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

8. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

9. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, a teda či bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

10. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde je sťažovateľ v procesnej pozícii obžalovaného pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania pred súdom s prihliadnutím na okolnosti prípadu nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

11. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prieťahom. Mestský súd vo svojom vyjadrení síce vytkol, že na začiatku konania sa ho sťažovateľ nezúčastňoval, avšak ten sa nedostavil iba na hlavné pojednávanie nariadené na 23. júl 2020. Hlavné pojednávanie nariadené na 26. február 2019 bolo odročené pre neprítomnosť sťažovateľa z dôvodu, že sa nachádzal vo výkone trestu odňatia slobody a súd nezabezpečil jeho predvedenie, hlavné pojednávanie nariadené na 30. marec 2023 bolo odročené na žiadosť nového obhajcu sťažovateľa z dôvodu nedostatku času na naštudovanie veci a hlavné pojednávanie nariadené na 23. máj 2024 bolo odročené na žiadosť obhajcu sťažovateľa z dôvodu pozastavenia účinnosti novely Trestného zákona, ktorá je pre sťažovateľa priaznivejšia. Na vrub sťažovateľovi možno pripočítať len odročenie hlavného pojednávania nariadeného na 23. júl 2020, avšak táto skutočnosť

je vzhľadom na celkový počet vykonaných hlavných pojednávanií, dĺžku napadnutého konania a postup súdu zanedbateľná.

12. Pokiaľ ide o neudelenie súhlasu sťažovateľom so zmenou zloženia senátu, ústavný súd k tomu uvádza, že využitie možností daných sťažovateľom procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie ich práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu (resp. jeho právneho predchodcu) z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia mestského súdu a predloženého súdneho spisu. Súd značným spôsobom prispel k predĺženiu napadnutého konania, keď z dôvodov na jeho strane boli odročené hlavné pojednávania nariadené na 15. apríl 2019, 25. jún 2020, 16. september 2020, 18. február 2021, 14. marec 2023, 14. august 2024, 16. október 2024 a 31. október 2024. Ústavný súd tiež poukazuje na to, že hlavné pojednávanie nariadené na 15. apríl 2019 bolo odročené až na 17. september 2019, teda s odstupom 5 mesiacov. Po doručení uznesenia Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v júni 2022, ktorým bol v celom rozsahu zrušený rozsudok vydaný v napadnutom konaní, bol nariadený termín hlavného pojednávania až 21. november 2022 (teda po vyše 5 mesiacoch), a to na 14. marec 2023, ktorý bol zrušený z dôvodov na strane súdu. Súd tak bol v tomto úseku konania nečinný cca 9 mesiacov. Po odročení hlavného pojednávania nariadeného na 30. marec 2023 ostal konajúci súd nečinný 1 rok, keď až 2. apríla 2024 nariadil termín hlavného pojednávania na 23. máj 2024.

14. Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti vo veci konajúceho súdu cca 2 roky a 2 mesiace.

15. Ústavný súd pri hodnotení postupu mestského súdu v napadnutom konaní poukazuje aj na uznesenie krajského súdu sp. zn. 4To/37/2022 z 31. marca 2022, ktorým bol v celom rozsahu zrušený rozsudok Okresného súdu Bratislava II ako právneho predchodcu mestského súdu vydaný v napadnutom konaní a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie. Dôvodom uvedeného rozhodnutia krajského súdu boli podstatné chyby konania, ktoré predchádzali napadnutým výrokom prvostupňového rozsudku, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci a právo obhajoby. Prvostupňový súd po zmene v zložení senátu podľa odvolacieho súdu nedodrжал postup podľa § 277a Trestného poriadku a v rozpore so zásadou bezprostrednosti podľa § 2 ods. 19 Trestného poriadku prihliadol aj na časť dôkazov, ktoré neboli v dôsledku zmeny v zložení senátu vôbec vykonané. Z uvedených skutočností vyplýva nesprávna a nesústredená činnosť konajúceho súdu, ktorá tiež spôsobila prietahy v napadnutom konaní.

16. Aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

17. V súvislosti s argumentáciou mestského súdu, podľa ktorej sťažovateľ nevyužil prostriedok nápravy, keď nepodal sťažnosť na priedahy predsedovi súdu, ústavný súd poukazuje na ustálenú judikatúru EŠLP, ktorý opakovane vyslovil názor, že sťažnosť podaná predsedovi súdu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (pozri napr. rozsudok Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, rozsudok Bednár proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013 a iné). Uvedený právny názor si pod vplyvom štrasburskej judikatúry osvojil i ústavný súd (napr. nález I. ÚS 103/2019 z 11. júna 2019). Ústavný súd dodáva, že všeobecný súd má dbať na plynulosť konania bez ohľadu na skutočnosť, či sú účastníci konania aktívni, zaujímajú sa o priebeh konania, domáhajú sa rozhodnutia.

18. Pokiaľ mestský súd argumentuje, že sťažovateľ nevyužil účinný prostriedok nápravy v podobe sťažnosti na nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ústavný súd k tomu uvádza, že v prípade existencie tzv. extrémnych priedahov v postupe a konaní súdu (spravidla nad 8 až 10 rokov podľa okolností prípadu, pozn.) nie je namieste striktné vyžadovanie uplatnenia, resp. podania sťažnosti v zmysle § 55 ods. 3 Trestného poriadku pred podaním ústavnej sťažnosti, pretože takýto prostriedok nápravy už vzhľadom na dĺžku konania nemôže byť účinným. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje aj na závery svojho rozhodnutia vo veci sp. zn. I. ÚS 288/2022, keď pri konaní trvajúcim približne 16 rokov od podania obžaloby už skonštatoval, že vzhľadom na extrémnu dĺžku konania ani neriešil nevyužitie tohto iného účinného prostriedku nápravy, pretože by sa tým odstránenie stavu namietaného porušovania práv už zjavne nedosiahlo.

19. Z judikatúry EŠLP tiež vplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote priznaného čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní, a zahŕňa celé konanie vo veci vrátane odvolacích konaní (rozsudok EŠLP z 28. 6. 1978 vo veci König proti Spolkovej republike Nemecko, séria A, č. 27, s. 33, § 98).

20. Sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie v predmetnej veci uznesením z 18. augusta 2016, teda o danej trestnej veci sa rozhoduje už cca 8 rokov a 8 mesiacov, a preto nie je namieste, aj s prihliadnutím na okolnosti prípadu, striktné vyžadovanie podania sťažnosti v zmysle § 55 ods. 3 Trestného poriadku pred podaním ústavnej sťažnosti.

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priedahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom mestského súdu v napadnutom konaní, ústavný súd uvádza, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva garantovaného prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných priedahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

23. Ústavný súd však, vychádzajúc z okolností posudzovanej veci, predovšetkým so zreteľom na skutočnosť, že v prvostupňovej fáze už meritórne rozhodnuté bolo (hoci tento rozsudok bol následne zrušený), nemohol považovať prerokovaný prípad za taký, ktorý by umožňoval uskutočniť záver, že mestský súd svojím postupom porušuje označené základné právo sťažovateľa v miere dosahujúcej intenzitu odopretia spravodlivosti. Preto, zdôrazňujúc tiež skutočnosť, že každý prípad si vyžaduje prihliadať na jeho osobitosti, ústavný súd nevyhovел ústavnej sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu.

24. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom mestského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov, pretože predmetná vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená.

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

26. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 10 000 eur, čo odôvodnil celkovou dĺžkou napadnutého konania, intenzitou porušenia jeho práv a stavom právnej neistoty, počas ktorého je v neustálom strese z nevedomosti, či bude oslobodený alebo uznaný vinným zo spáchania trestného činu.

27. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

28. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného mestským súdom, resp. jeho právnym predchodcom, ako aj na jeho už uvedenú neodôvodnenú nečinnosť a nesprávnú a nesústredenú činnosť, berúc do úvahy citlivý predmet konania na mestskom súde a správanie sťažovateľa, ústavný súd považoval priznanie 2 500 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľa nevyhovел.

V.

Trovy konania

30. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

31. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 949,17 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 371 eur vrátane

dvoch režijných paušálov v hodnote po 14,84 eur. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 23 %, keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou tejto dane.

32. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2025

Robert Šorl
predseda senátu